

PASSEJADA AUS QUATE VENTS

CICLE 3

Orau e escrivut.....	p. 3
Illustracions.....	p. 5
Questions a l'illustradora	p. 6
Estudi de la lenga	p. 9

SOMARI

I.	Cèrcas suu tèxte qui pòden estar miadas a l'orau o a l'escriut.....	3
❖	Lo títol :.....	3
❖	L'istòria :.....	3
❖	La mesa en hialat :.....	4
II.	Cèrcas sus las ilustracions.....	5
❖	L'àlbum en generau :.....	5
❖	L'interaccion tèxte-illustracion.....	5
❖	La mesa en hialat :.....	6
III.	Quauquas questions a Mayana Itoiz	6
IV.	Estudi de la lenga.....	9
❖	Proposicions d'activitats a l'entorn deus mots :	9
❖	Comparèr de lengas suus mots :	10
❖	Formacion de mots.....	11

I. CÈRCAS SUU TEXTE QUI PODEN ESTAR MIADAS A L'ORAU O A L'ESCRIT.

Lucia, ua mainada que passa quate dias en ua navèra maison e que's poderé avejar... Los pairs que son partits, tà cuedar-se'n qu'ei arribada ua cosia mei grana ; mès aquera gojata qu'ei tostemp destrigada en telefòne. Totun, la mainada qu'a en era madeisha ressorgas qui va expleitar.

Qu'èm en un tèxte on lo non-dit ei hèra present. Açò que pòt neurir d'activitats de lenga qui seràn miadas a moments diferents e qui pertòcan entradas diferentas.

Ací quauquas prepausicions.

❖ LO TÍTOL :

Observar lo títol aqueth e pausar-se questions. Segon que sian pausadas abans la descobrida deu tèxte o après, qu'averàn un impacte diferent. A cada mèstre de causir lo sué anar. Las questions que son donc a adaptar. Ací quauquas exemples :

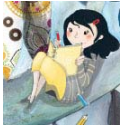
- « Passejada » lo mot qu'ei au singular en títol. Perqué ? Quau pòt estar aquera passejada ? Qué pòt hèr pensar l'illustracion de cobèrta ?
- Estossi au plurau, qué serén aqueras passejadas ?
- Perqué quate vents ? Quaus poderén estar aqueths vents ?
- Qui's va passejar ? (abans la leguida) Au vist de la cobèrta, totas las prepausicions que seràn acceptadas e ... verificadas au briu de la lectura.
- S'averem podut trobar un aute títol tà l'istòria aquera ? « *Residència deus quate vents* » que seré estat un possible, perqué n'ei pas estat causit ? (après la leguida)
- Fin finala, e i a d'autas personas que Lucia a passejar-se ? (los pairs qui son partits tau tribalh, Alícia qui viatja dab lo sué telefonet e ... los leguidors de qui èm). (après la leguida)
- ...

❖ L'ISTÒRIA :

Qu'ei aqui descrivuda ua situacion qui mia sovent los mainats a díser : « *que m'avegi !* ». Aquera frasa qu'ei sentida quasi a tot còp com negativa. « Viste que s'aveja (o que m'avegi) ... qué cau hèr ? » E justaments n'ei pas dab un hèr vertadièr qui son prepausadas arresponsas, mès dab un *estar*. Passant per las suas ressorças personaus, la mainada, dab lo sué imaginari qu'ei capabla de bastir-se univèrs on evolua en saunejant. Nada impression de solessa ne i a. Que sembla urosa de la sua autonomia e quitament, sus la fin, que la presèrva. E açò qu'ei un punt important tà vòler vèder gran(a).

Ua descobrida progressiva :

D'ua pagina a l'auta, d'ua sedéncia a l'auta qu'ei possible de descobrir l'àlbum aqueth a trocets, deishant en penent e en demoranças tots eths possibles. Com e's passan dias en libe, que's pòt accèptat de passar temps en la leguida de l'àlbum tot.

La situacion qu'ei pausada tanpè las premèras paginas.

- Qu'ei çò qui's va passar a comptar deu moment quan Lucia e descobreish l'arbre ?
- Quan la premèra « passejada » ei descobrida peus escolans, qu'ei çò òm pòt imaginar tà la seguida ?
- Qu'ei çò qui pòt arribar après la quatau passejada ?
- Qué van pensar los pairs d'aqueras descobridas ?
- ...

L'implicit :

Lo tèxte aqueth que hè la part bona a l'implicit e donc que i a plaça tà tribalhar las inferéncias. Que podem perpensar a mes d'ua faïçon de las manejar, a l'orau o a l'escriut, en perlongament deu tèxte sus la basa de questions divèrsas.

Quauques exemples :

- Qu'ei çò qui *pensa* Lucia quan ei sus cadun deus brancs ?
- Qu'ei çò qui *pensa* Alícia quan ei entre duas conversacions telefonicas ?
- Perqué Lucia e's cara a la fin deu tèxte ?
- On son partits los pairs ?
- En aqueth immòble que demoran mes d'ua persona. Imaginar un espectador de la scèna aquera, quau serén las suas questions, las suas observacions ?
- Perqué e pensa Lucia que arrés ne la volerà créder ?
- Qué pensan los escolans de las duas darrèras frasas ?
- Qu'averén hèit los escolans a la plaça de Lucia ?
- ...

❖ LA MESA EN HIALAT :

Que i a mei d'ua pista qui pòt estar seguida entà perméter ua mesa en hialat de tèxtes.

- Los autes àlbums de la madeisha autora.
- La problematica de l'« avegèr ». La mainada que s'aveja. Quin se compòrta ? Se coneishem àlbums mei on lo personatge principau e s'aveja ? Quin se compòrta ?
Exemple : la maisoeta petiteta de « Colorinas »...
- La question de la plaça de las tecnologias navèras dens la nosta vita. Lo telefonet de « Passejada aus quate vents », la « Pelapegòt » de l'àlbum « Palhassa »...
- La question deu cambiament de lòc de vita.

Los àlbums en francés e en lengas autas que pòden estar explorats tanben.

II. CÈRCAS SUS LAS ILLUSTRACIONES

❖ L'ALBUM EN GENERAU :

L'illustracion qu'ei un aute espiar sus un tèxte. Aquiu que son duas personas diferentas qui an prepausat la loa vision d'aquera istoèra. L'autor d'un costat, l'illustradora de l'aute. Qu'an tribalhat amassas tà establir ua dralha (cf. entreteng) mès l'illustradora qu'a pausat la sua tecnica tà díser lo sué espiar. Causas vèrias que son a explorar .

Ací quauquas questions qui pòden aubrir la cerca :

- Quin a rendut, l'illustradora, l'idea de viatge en mes d'un parçan ?
- Quin a rendut lo vent ?
- Quaus son las colors emplegadas tà cada univèrs (lo de las passejadas, mès tanben los de l'interior de la maison, lo deu debut, lo de la fin...)
- Quaus son las vèrias tecnicas emplegadas ? emission de suposicions a verificar sus l'entreteng pausat en anèxa.
- Que i a en mei d'un endret, mots qui apareishen sus las huelhas de l'arbre ? E podem pensar perqué a hèit aqueras causidas l'illustradora ?
- Imatges que son estats, a còps, copiats e transferits d'ua pagina a l'auta. Arrepera'us e cercar quin ei estat possible. (*tecnicaments cf. BII*)
- A un moment dat, Lucia qu'ei sus un branc a dessenha. Qu'ei çò qui dessenha o... escriu ?
- Tecnicaments causas que pòden estar arrepresas, miar talhèrs sus la basa de l'imitacion de çò qui ei estat produsit per Maïanà Itoitz .

❖ L'INTERACCION TÈXTE-ILLUSTRACION

L'interaccion tèxte e illustracion qu'ei un maine incontornable. Los escolans que seran miats, dab questions aidantas a descobrir la volentat de messatge de l'illustradora en sué tribalh. Un còp de miei, en orau, en escrit o mesclant los dus en fonccion deus objèctius, que pòden estar pausadas aqueras questions qui induseishen ua cerca fina de la part de l'escolan e ua necèra de formulacions complèxas entà las responsas.

- En las paginas 7 e 8, l'illustradora qu'a evocat l'avançada de la mainada dab indicis visuaus. Los quaus e son ? (mans arrepresentadas sus las huelhas de papèr pegat)
- D'autas huelhas que pausan atau indicas mei, relhevar-las ... quan serén en francés...
 - o p.10 « sortie, quel tour ! »
 - o particion musicau qui evoca ua possibilitat de canta
 - o indicas de país o de vilas
 - o p.15 suggestions de letras qui supausan un exercici d'escritura
 - o p.18 « adiu » qui arriba a bon prepaus en darrèr dia...
 - o p.26 imatges d'arròsas deu vent
 - o p.27 personatge dab un arriset qui pòt hèr pensar a un clinhet d'ua persona au mensh qui comprén a Lucia
 - o la cujòla, las suas aparicions que's pòden comentar. Qu'ei tanben ei en la darrèra pagina, en parallèla dab Lucia : a pendolejar en arbre, que'n podem dedusir ?
 - o ...

- Jòc de fòrmas entre lo blanc on ei pausada Lucia p.15 e la gabarra on ei representada p.17 : que'n podem pensar ?
- Sèrps volairas dont l'ompra ei pausada sus Lucia suggerint atau lo saunei e la distància au reau
- ...

❖ LA MESA EN HIALAT :

Que i a mei d'ua pista qui pòt estar seguida entà perméter ua mesa en hialat de tèxtes.

- Los autes àlbums de la madeisha illustradora
- ...

III. QUAUQUAS QUESTIONS A MAYANA ITOÏZ

Tà preparar aquera partida d'explèitacion, questions que son estadas pausadas a l'illustradora. Qu'a arresponut per corric.

Aquiu lo contengut de l'entreteng dab l'illustradora Mayana Itoïz. Qu'ei estat realizat en francés, que's pòt tanben emplegar en gascon dab l'arrevirada. Que's pòt tot simplament leguir e arrespòner a las questions pausadas peu mèstre.

Mès d'una faïçon mes rica, que's pòt assajar, abans leguida d'escríver las questions que serén a pausar. Preparar aqueras questions, espiar se son las de qui son estadas pausadas, comparar-las, leguir puish las arresponsas, e cercar se james mancan arresponsas... inventar-las. E crear atau ua auta entrevista.

Un tribalh d'arrevirada qu'ei tanben possible en un jòc de presentacion com en ua emicion de television : l'autor que parla en francés e lo jornalista qu'arrevira en gascon taus espectadors.

Enterteng en occitan :

« — *Quin avetz tribalhat entà hèr aqueras ilustracions ?*

— Qu'èi dessenhât quauques croquis representant l'eroïna, Lucia. En amassada, quan avem lançat lo projècte d'aqueth libe, l'autora que m'a balhat ua dralha de tribalh : pegatges, mots e ua libertat totau. A comptar d'aquiu, qu'èi decidat de hargar un arbre completaments hòu, cambiadís au briu de las paginas. E qu'èi causit de tribalhar en tot mesclar tecnicas : pegatge, pintrura e numerizacion (ordenator)

— *Quin avetz procedit un còp la(s) tecnica(s) decidada(s) ?*

— Qu'èi començat en tot talhucar lo tèxte en 14 partidas e qu'èi prepausat aqueth talhucar a l'autora. Un còp validada er'organizacion aquera, qu'èi començat de hèr croquis petits illustrant cada partida : lo story-board. Puish qu'èi dessenhât las mias taulas d'illustracion sus papèr canson. Qu'èi començat en tot pintrar los hons, puish qu'èi realizat quauques pegatges. Qu'èi deishat pausar quauque temps tà aver reculada sus lo men tribalh. Un drin mes tard, qu'èi escanerizat aqueras taulas en ordenator, qu'èi hornit motius, ompras a còps colors, qu'èi netejat las pecas, en tot causir de deishar-ne quauquas uas tà que pareishquíe la mestior deus pegatges e de la pintrura.

— *Dab quau materiau ?*

— Los materiaus que son : papèr, pintrura e pèga. Entaus pegatges, qu'èi recuperat papèrs de jornaus, papèrs de presents esperrecats, mapas rotèras e paginas de romans vielhs trobats en Emmaús o ena harda vielha (arren no's pèrd). Pus qu'èi tornat a cadrar los imatges en ordenator, mès que's pòt tanben hèr dab cisèus. Un detalh : que cau realizar imatges mes grans que lo format deu libe, pr'amor que quan sia a estampar que vau mes redusir un imatge qu'agrani'u.

— *Quan de temps e v'a demandat de realizar aqueras illustracions ?*

Entà realizar ua illustracion que cau a pus près tres dias de tribalh. Lo temps de hèr un croquis, pus, dessenh, pintrura, pegatges, scannerizar l'imatge e tornar-la tribalhar en ordenator. A còps òm que s'engana, e en aqueth cas, que s'i pèrd temps, que cau tornar començar lo lendoman.

— *Ètz satisfèita deu tribalh vòste ?*

— Que sòi contenta deu libe aqueth, totun que'm còsta d'espia'u, que'm hè tostemp açò, no'n vegi sonque las pecas ! En tot cas mercés d'aver-me hidat lo tèxte aqueth, que m'a agradat hèra de tribalhar dessus. A lèu. »

L'entreteng qu'ei estat miat en francés. Aquiu la version originau.

« — *Comment avez-vous travaillé pour faire ces illustrations (découpage texte, choix de techniques, essais...)?*

— J'ai dessiné quelques croquis représentant l'héroïne, Lucia. En réunion, lorsque nous avons lancé ce projet de livre, l'auteure m'a donné une piste de travail: les collages, les mots et une totale liberté. A partir de là, j'ai décidé de faire un arbre totalement fou, changeant au fil des pages. Et j'ai choisi de travailler en mélangeant les techniques : collage, peinture et numérique (ordinateur)

— *Comment avez-vous procédé une fois la (les) technique(s) décidée(s) ?*

— J'ai commencé par faire un découpage du texte en 14 parties et j'ai proposé ce découpage à l'auteure. Une fois le découpage validé, j'ai commencé à faire des petits croquis illustrant chaque partie : le story-board. Puis j'ai dessiné mes "planches" sur papier canson. J'ai commencé à peindre les fonds, puis j'ai réalisé quelques collages. J'ai laissé reposer quelques temps pour avoir du recul sur mon travail. Un peu plus tard, j'ai scanné mes planches et à l'ordinateur, j'ai rajouté des motifs et des ombres, parfois de la couleur et j'ai "nettoyé" les imperfections, en choisissant d'en laisser certaines pour qu'on voie la matière des collages et de la peinture.

— *Avec quel matériel ?*

— Les matériaux utilisés sont : du papier, de la peinture, et de la colle.

Pour les collages, j'ai récupéré des papiers journaux, des papiers cadeaux déchirés, des cartes routières et des vieilles pages de romans déjà abîmés trouvés à Emmaüs ou dans des vides greniers (rien ne se perd).

Puis, j'ai recadré mes images à l'ordinateur mais on peut aussi le faire avec des ciseaux.

Un petit détail : il faut réaliser des images plus grandes que le format final du livre, car quand il sera imprimé il vaut mieux réduire une image que l'agrandir (pour la qualité de l'image et des détails).

— *Combien de temps cela vous a-t'il demandé de réaliser ces illustrations?*

— Pour réaliser une illustration, il faut à peu près trois jours de travail. Le temps de faire le croquis, le dessin, la peinture, les collages, scanner l'image et la retravailler sur l'ordinateur. J'ai mis à peu près deux mois ou deux mois et demi pour faire l'album. Sachant qu'il faut parfois arrêter un peu pour revenir sur une image le lendemain quand on n'a plus l'inspiration. Parfois on se trompe aussi, et dans ce cas on perd du temps car il faut tout recommencer le jour suivant...

— *Etes-vous satisfaite de votre travail ?*

— Je suis contente de ce livre, même si j'ai du mal à le regarder encore, ça me fait toujours ça, je ne vois que les défauts ! »

L'illustradora, a la nosta demanda, que nse mandè ua fotò deu tribalh son.
Que la podem espiar, questionar, comentar.

IV. ESTUDI DE LA LENGA

❖ PROPOSICIONS D'ACTIVITATS A L'ENTORN DEUS MOTS :

(Estant sabut que totas las activitats sintaxicas que's pòden tanben hargar ací, partint deu tèxte de l'àlbum).

Activitats prepausadas en un sens large deu mot « prepausar ». A cada un en sua classa d'adaptar a la sua realitat.

Los mots :

Cèrcas sus l'etimologia : d'on vienen aqueths mots ?

Cercar taus mots següents lo nom common o l'adjectiu qui ei a l'arraditz. En un dusau temps, e quan ei possible, trobar un aute mot derivat :

Mots de l'àlbum	Adjectiu o nom arraditz	Aute(s) dérivat(s)
Luenhèc		
primejant		
tintinerejadís		
acocolada		
engulhar		
vrespalh		
passejar		
sablarèu		
bracejar		
marinèr		
entremesclar		
aulorejar		
esgarrapetar		
apressar		

Arresponas possiblas :

Mots de l'àlbum	Adjectiu o nom arraditz	Aute(s) dérivat(s)
luenhèc	luenh	es•luenhar
primejant	prim	aprimar
tintinerejadís	Onomatopea : « tin »	tintinerejar
acocolada	cocon	coconhar-se
engulhar	agulha	engulhadís
vrespalh	vrespe	vrespada
passejar	pas	Passei, passada
sablarèu	sable	
bracejar	braç	embraçar
marinèr	mar	marejar
entremesclar	mescla	mesclana
aulorejar	aulor	aulorejanta
esgarrapetar	garròc	
apressar	près	

❖ COMPARER DE LENGAS SUUS MOTS :

Taus mots següents, cercar l'equivalent francés, castelhan, catalan, gallego...
Quaus deduccions e's pòden hèr ?

Occitan	Catalan	Francés	Castelhan	Galhèc
passejar				
huelhas				
arcuélher				
mesclar				
sablarèu, plaja				
marinèr				
tribalh				
mudar, cambiar				
telefòne				
aubrir, obrir				
embarrar				

Occitan	Catalan	Francés	Castelhan	Galhèc
passejar	passejada	promenade	paseo	paseo
huelhas	fulles	feuille	hojas	follas
arcuélher	acollir	accueillir	acoger	acoller
mesclar	barrejar	mêler	mezclar	mesturar
sablarèu, plaja	platja	plage	playa	plaia
marinèr	mariner	marinier	marinero	marinero
tribalh	trevall	travail	trabajo	trabalho
mudar, cambiar	cambiar	déménager	cambiar	cambiar
telefòne	telefon	téléphone	teléfono	teléfono
aubrir, obrir	obrir	ouvrir	abrir	abrir
embarrar	tancar	enfermer	encerrar	encerrar

Tribalhar sus un comparèr de lengas qu'ei ua faïçon hòrt dinamica entà l'escolan de tribalhar « sus » la lenga. La relativitat de las grafias que permet d'« espiar » dab curiosèr e esperit d'aubrida las autas lengas. Que permet tanben de sentir parentats o distàncias entre las lengas. Enfin que pòt estar lo parat de fixar graphias dab un rasonament. Aqueras cercas que pòden préner mes d'un camin.

Ací per exemple qu'ei possible de :

- gropar mots per categorias de graphias
- comparar transcripcions de sons (huelhas, feuille, follas ; hojas ...)
- cercar etimologies de mots (cambiar/ déménager ...). Un diccionari etimologic que pòt perméter cercas explicitant causidas (ex : sablarèu..)
- comparar causidas de graphia (telefòne, telephone...)
- comparar graphias de sons (o, ò,.../ v, b...)
- comparar terminasons d'infinitiu
- perlongar dab cercas d'outes mots perlongar las descobridas : « farmacia...)
- cercar sinonims en cada ua de las lengas. Ex : a l'entorn de « embarrar »...
- ...

❖ FORMACION DE MOTS

A cada còp bastir rèulas de formacion pus cercar d'aites exemples

Vèrbes : lo frequentatiu com primejant, guimbalejar, aulorejar, arpitoar...

Noms e/ o adjèctius : los diminutius com brancotet, arriuets, frescòt...,

Vèrbes :

- Mimar los vèrbes : demandar aus mainats de causir un vèrbe en àlbum, escrive'u sus un papèr, preparar ua pesca dab los papèrs aqueths, pesca d'un papèr per un eslhève e mime deu vèrbe ... autant coma possible : çò qui pòt miar a ua triada de vèrbes d'accion e vèrbes d'estat .
- Au sens contre que's pòden hargar devinalhas entà trobar vèrbes – (tribalh de la formulacion de la devinalha)
- Transformar lo tèxte de l'àlbum en imaginar que Lucia e conda aus sués pairs çò qui l'a aparit seus brancs (emplèc deu passat).
- Transformar lo tèxte de l'àlbum en imaginar que Lucia e hè projèctes passejadas ens lòcs evocats en àlbum (emplèc deu futur).